

illetve 80 %-os vagy azt meghaladó mértékű egészségkárosodást szenvedett és nyugellátást, baleseti nyugellátást részére nem állapítottak meg (R. 1. § 1. bekezdés).

A 25. életév betöltése után is igényelhető, de kérni kell a megrokkánás időpontjának megállapítását (pl. értelmi fogyatékosok, stb.). Az ellátás attól a hónaptól folyósítható, melyben az igénylő 18. életévét betölti. Az ellátás megállapításához szolgálati idő nem szükséges. Nem kaphatja, aki térítésmentesen van intézetben elhelyezve. (R. 1. § 2. bekezdés, 2. § 1. bekezdés)

Összege 2007. december 31-ét követő időponttól havi 32610 forint (351/2007. (XII. 23.) Korm. rendelet 4. §). A korábban megállapított járadék összegét havi 1550 forinttal kell megemelni (351/2007. (XII. 23.) Korm. rendelet 1. § 4. bekezdés).

II. HOZZÁTARTOZÓI ELLÁTÁSOK

Özvegyi nyugdíj

Jogosult a házastárs (a férj is!), az elvált házastárs, és az élettárs.¹⁹ Élettárs esetében az, akivel a jogosultságot szerző annak haláláig egy év óta megszakítás nélkül együtt élt, és gyermekük született, vagy megszakítás nélkül 10 évig együtt élt. Nem jogosult özvegyi nyugdíjra élettársa jogán az, aki az együttélés időtartama alatt özvegyi nyugdíjban, vagy baleseti özvegyi nyugdíjban részesült. (Tny. 45. §) Az együttélést az élettársak nemétől függetlenül kell figyelembe venni. Ha a kérelmező hatósági igazolvánnyal vagy bizonyítvánnyal igazolja, hogy a meghatározott ideig a jogszerzővel azonos lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkezett, az együttélést bizonyítottan kell tekinteni, amennyiben az ellenkezőjére utaló tény vagy körülmény az eljárás során nem merült fel. Ennek hiányában az együttélést egyéb hitelt érdemlő módon igazolni kell. Ha az élettársak korábban házasságban éltek, és a házasságot jogerős bírói ítélet felbontotta, a házasság felbontását követő együttélési idő vehető figyelembe. (Korm. R. 60. §)

Özvegyi nyugdíjra az jogosult, akinek házastársa az öregségi, illetve rokkantsági nyugdíjhoz szükséges szolgálati időt megszerezte, vagy öregségi, illetve rokkantsági nyugdíjasként halt meg (Tny. 46. §).

Az **ideiglenes özvegyi nyugdíj** a házastárs halálától legalább egy évig, továbbá az elhunyt jogán árvaellátásra jogosult, másfél évesnél fiatalabb gyermeket eltartó özvegynek az árva 18 hónapos életkorának betöltéséig jár. Fogyatékos vagy tartósan beteg gyermek esetén az ideiglenes özvegyi nyugdíj azonos feltétellel a gyermek harmadik születésnapjáig folyósítható. (Tny. 47. § 1. bekezdés)

Az ideiglenes özvegyi nyugdíj folyósításának időtartamához a gyermek fogyatékoságát, a fogyatékosági támogatásra vonatkozó rendelkezések alkalmazásával az orvosszakértői szerv szakvéleményével, illetve a gyermek tartósan fennálló betegségét a családi pótlékra irányadó szabályok alkalmazásával, szakorvosi igazolással kell igazolni (Korm. R. 61. §).

¹⁹ Az élettársak két, házasságkötés nélkül közös háztartásban, érzelmi és gazdasági közösségben együtt élő személy (1959. évi IV. törvény a Polgári Törvénykönyvről 685/A. §).

Az ideiglenes özvegyi nyugdíj megszűnését követően **özvegyi nyugdíjra** az **jogosult**, aki házastársa halálakor a reá irányadó öregségi nyugdíjra jogosító korhatárt betöltötte, vagy rokkant, vagy házastársa jogán árvaellátásra jogosult fogyatékkal élő, illetve tartósan beteg, vagy legalább két árvaellátásra jogosult gyermek eltartásáról gondoskodik. Özvegyi nyugdíj jár akkor is, ha az erre jogosító feltételek valamelyike házastárs 1993. március 1-je előtt bekövetkezett halála esetén az elhalálozástól számított tizenöt éven belül, a házastárs 1993. február 28-a után bekövetkezett halála esetén az elhalálozástól számított tíz éven belül következik be. (Tny. 47. § 2-3. bekezdés)

Az özvegyre irányadó **öregségi nyugdíjkorhatár** alatt a korkedvezmény és egyéb kedvezmények nélkül számított - az öregségi nyugdíjkorhatárnál részletesen leírt - életkort kell érteni (Korm. R. 60/A. §).

Az, akinek **házastársa** a házasság megkötésekor a reá irányadó **öregségi nyugdíjra jogosító életkort már betöltötte**, özvegyi nyugdíjra csak abban az esetben jogosult, ha a házasságból (a korábbi együttélésből) gyermek származott, vagy a házastársak a házasság megkötésétől öt éven át megszakítás nélkül együtt éltek, kivéve, ha az irányadó öregségi nyugdíjkorhatár betöltése előtt kötött házasságot felbontották és - bármelyikük irányadó korhatárának betöltése után - ismét házasságot kötöttek. (Tny. 48. §)

Az **elvált**, továbbá házastársától egy évnél hosszabb ideje külön élő személynek ideiglenes özvegyi nyugdíj csak akkor jár, ha házastársától ennek haláláig tartásdíjban részesült, vagy részére a bíróság tartásdíjat állapított meg (Tny. 49. § 1. bekezdés).

Az elvált, továbbá házastársától egy évnél hosszabb ideje külön élő személynek özvegyi nyugdíj csak abban az esetben jár, ha a jogosultság feltételei a különéléstől számított tíz éven belül bekövetkeztek, és a házastársától annak haláláig tartásdíjban részesült, vagy részére a bíróság tartásdíjat állapított meg. Ha az elvált személy a házastársától már a házasság megszűnése előtt is külön élt, a tíz évet a tényleges különélés kezdő időpontjától kell számítani. (Tny. 49. § 2-3. bekezdés)

Az elvált, továbbá az egy évnél hosszabb ideje külön élő személy ideiglenes özvegyi nyugdíjra és özvegyi nyugdíjra való jogosultságához a tartásdíjban történő részesülés feltételét, a tartásdíj fizetésére kötött egyezséget jóváhagyó vagy a tartásdíj fizetésére kötelező jogerős bírósági határozattal, illetőleg közjegyző által hitelesített kötelezettségvállaló nyilatkozattal kell igazolni (Korm. R. 61/A. § 2. bekezdés).

Az özvegyi nyugdíjra **jogosultság megszűnik**, ha az özvegy a reá irányadó nyugdíjkorhatár betöltése előtt házasságot köt, a rokkantság címén megállapított özvegyi nyugdíjra jogosultság megszűnik, ha az özvegyi nyugdíjas már nem rokkant, az árvaellátásra jogosult gyermekek tartása címén megállapított özvegyi nyugdíjra jogosultság megszűnik, ha már egyik gyermeket sem illeti meg árvaellátás (Tny. 52. §).

Feléled az özvegyi nyugdíjra jogosultsága annak, akinek az özvegyi nyugdíja nem házasságkötés miatt szűnt meg, ha az özvegyi nyugdíjra jogosító feltételek valamelyike a házastárs 1993. március 1-je előtt bekövetkezett halála esetén az özvegyi nyugdíj megszűnésétől számított tizenöt éven belül, vagy a házastárs 1993. február 28-a után bekövetkezett halála esetén az özvegyi nyugdíj megszűnésétől számított tíz éven belül bekövetkezik (Tny. 53. § 1. bekezdés).

A **házasságkötés miatt megszüntetett** özvegyi nyugdíjra való jogosultság a házasság megszűnése után feléled, ha az igénylő a házasságkötéskor az 1998. január 1-jét megelőzően hatályos rendelkezések alapján végkielégítést nem vett fel, és az igénylőt a házasság létrejötte nélkül az özvegyi nyugdíj egyébként megilletné. Az özvegyi nyugdíj feléledése esetén a jogosultat az özvegyi nyugdíj megszűnését követő emelések, kiegészítések megilletik. (Tny. 53. § 3-4. bekezdés)

Ha az özvegyi nyugdíjat 1997. január 1-je előtti időponttól állapították meg, az özvegyi nyugdíjra jogosultság akkor éled fel, ha a férfi a 60, nő az 55. életévét eléri (Tny. 53. § 6. bekezdés).

Az özvegyi nyugdíj mértéke

Megözvegyülés esetén az **ideiglenes özvegyi nyugdíj hatvan százaléka** annak az öregségi, rokkantsági vagy baleseti rokkantsági nyugdíjnak, amely az elhunytat halála időpontjában megillette, vagy megillette volna (Tny. 50. § 1. bekezdés).

Az **özvegyi nyugdíj** a nyugdíjkorhatárt már betöltött, vagy rokkant, de saját jogú nyugellátásban nem részesülő özvegy esetében **hatvan százaléka** annak az öregségi, rokkantsági vagy baleseti rokkantsági nyugdíjnak, amely az elhunytat halála időpontjában megillette, vagy megillette volna (Tny. 50. § 2. bekezdés a. pont).

Az **özvegyi nyugdíj** a nyugdíjkorhatárt már betöltött, vagy rokkant, és egyidejűleg saját jogú nyugellátásban részesülő, továbbá a házastársa jogán legalább két árvaellátásra jogosult gyermek eltartásáról gondoskodó özvegy esetében **harminc százaléka** annak az öregségi, rokkantsági vagy baleseti rokkantsági nyugdíjnak, amely az elhunytat halála időpontjában megillette, vagy megillette volna (Tny. 50. § 2. bekezdés b. pont).

A hatvan százalékos mértékben megállapított özvegyi nyugdíj helyett harmincszázalékos mértékű özvegyi nyugdíjat kell megállapítani attól az időponttól, amelytől az özvegy saját jogú nyugellátásban részesül. A harminc százalékos mértékű özvegyi nyugdíj az özvegy saját jogú nyugdíjának összegére tekintet nélkül jár. Elvált, vagy házastársától egy évnél hosszabb ideje külön élő személy özvegyi nyugdíja a tartásdíj összegénél több nem lehet. (Tny. 50. § 3, 5. bekezdés)

A házastárs 1998. január 1-je előtti halála esetén a saját jogú nyugellátást az özvegyi nyugellátással - a megállapításuk időpontjára tekintet nélkül - a Kormány rendeletében meghatározott összeghatárig kell **együtt folyósítani**. Az özvegy kérelmére azonban a saját jogú nyugellátást az özvegyi nyugellátással kiegészítve kell folyósítani, ha ez számára kedvezőbb. Az összeget abból a saját jogú nyugellátási összegből kell meghatározni, amely a jogszerzőt 1997. december 31-én megillette, vagy megillette volna. Ha az özvegyi nyugdíjra az igény 1998. december 31-ét követően nyílik meg, olyan összegű saját jogú nyugdíjból kell az özvegyi nyugdíjat megállapítani, amely a jogszerzőt az özvegyi nyugdíj megállapításának időpontját megelőző naptári év december 31-én megillette volna. (Tny. 50. § 6. bekezdés)

A saját jogú nyugellátás és az özvegyi nyugdíj, baleseti özvegyi nyugdíj 2008. január 1-jétől havi 64260 forint összeghatárig **folyósítható együtt** (Korm. R. 62. § 7. bekezdés).

Ha a jogszerző nem nyugdíjasként halt meg, az özvegyi nyugdíj alapját képező rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjat olyan összegben kell megállapítani, mint ami az elhunytat halála

időpontjában a III. csoportos rokkantságra tekintettel megillette volna, illetőleg az I. vagy II. csoportos rokkantságra tekintettel megillette volna, ha az elhunyt I. vagy II. csoportos rokkantsága a jogszabályban meghatározott orvosszakértői szerv által a halált megelőzően kiadott orvosszakértői véleménnyel igazolt (Korm. R. 62. § 1. bekezdés).

Több jogosult esetén az özvegyi nyugdíjat egyenlő arányban meg kell osztani (Tny. 51. § 1. bekezdés).

Árvaellátás

Jogosult az a gyermek - ideértve a házasságban, vagy élettársi közösségben együtt élők egy háztartásban közösen nevelt, korábbi házasságból, élettársi együttélésből származó gyermekét is -, akinek szülője haláláig az öregségi-rokkantsági nyugdíjhoz szükséges szolgálati időt megszerezte, vagy nyugdíjasként halt meg (Tny. 54. § 1. bekezdés).

Az örökbe fogadott gyermeknek vér szerinti szülője jogán árvaellátás nem jár, kivéve, ha a gyermeket a vér szerinti szülő házastársa fogadta örökbe (Tny. 54. § 2. bekezdés).

Árvaellátás jár a testvérnek és az unokának is, ha őt az elhunyt saját háztartásában eltartotta, és a gyermeknek tartásra köteles és képes hozzátartozója nincs (Tny. 54. § 3. bekezdés).

Árvaellátás a jogszerző halála napjától kezdődően az árva **16. életévének betöltéséig** jár, ha nappali tagozaton tanul, akkor a tanulmányok időtartamára, de legfeljebb a 25. életévének betöltéséig. Nem érinti az árvaellátásra jogosultságot, ha a gyermek vagy életben maradt szülője házasságot köt, vagy örökbe fogadják. Iskolai tanulmányok címén azt a gyermeket is megilleti az árvaellátás, aki 25 évesnél fiatalabb és felnőttoktatás keretében folytat tanulmányokat. Iskolai tanulmányok címén az árvaellátás a tanulmányok befejezése hónapjának végéig, a nyári tanulmányi szünet tartamára is jár. A tanulmányok folytatását az oktatási intézmény által kiállított igazolással, középiskolai tanulmányok esetén évente, felsőfokú tanulmányok esetén félévente, a tanulmányok megkezdésétől számított három hónapon belül kell igazolni. Az árvaellátásra való jogosultságot nem érinti, ha a középiskola tanulójának a tanulói jogviszonya, illetőleg a felsőoktatási intézmény hallgatójának a hallgatói jogviszonya az oktatási intézmény igazolása szerint a tanuló, illetőleg hallgató betegsége vagy szünete miatt szünetel. (Tny. 55. §)

Ha a jogosultság megszűnése előtt az **árva megrokkant**, a rokkantság tartamára az árvaellátás életkorra tekintet nélkül megilleti (Tny. 55. § 1. bekezdés). Ebben az esetben a 16, illetőleg a 25. életévének betöltése előtt rokkanttá vált gyermek rokkantsága tartamára akkor jogosult az árvaellátásra, ha a szülő halála a gyermek említett életkora betöltése előtt következik be (Korm. R. 64. § 2. bekezdés).

Az árvaellátás gyermekenként annak az **összegnek** a 30%-a, ami az elhunytat nyugdíjasként halálakor megillette, vagy megillette volna. Az árvaellátás összege akkor lehet gyermekenként ezen összeg 60%-a, ha mindkét szülője elhunyt, vagy életben lévő szülője rokkant. Ha a gyermek teljes árva, annak a szülőnek a nyugdíja alapján kell az árvaellátást folyósítani, amely a gyermek számára kedvezőbb. (Tny. 56. §)

A 2007. december 31-ét követő, de 2009. január 1-jét megelőző időponttól megállapításra kerülő árvaellátás **legkisebb összege** havi 24250 forint (Korm. R. 64/D. §).

Szülői nyugdíj

Szülői nyugdíjra az a szülő (nagyszülő) **jogosult**, akinek a gyermeke (unokája) az öregségi (rokkantsági) nyugdíjhoz szükséges szolgálati idő megszerzése után vagy öregségi (rokkantsági) nyugdíjasként halt meg, ha a szülő (nagyszülő) gyermekének (unokájának) a halálakor már rokkant volt, vagy a 65. életévét betöltötte, és a szülőt (nagyszülőt) gyermeke (unokája) a halálát megelőző egy éven át túlnyomó részben eltartotta. A szülői nyugdíjra jogosultság szempontjából a szülő (nagyszülő) akkor minősül túlnyomó részben eltartottnak, ha nyugellátása, hozzátartozói nyugellátása gyermeke (unokája) elhalálkozásának időpontjában nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegét. Jogosult a meghaltak az a nevelőszülője is, aki a nevelt gyermeket tíz éven át eltartotta. (Tny. 58. § 1-2, 5. bekezdés, Korm. R. 65. § 1. bekezdés)

A szülői nyugdíj a rokkantság tartamára jár, vagy végleg, ha a szülő (nagyszülő) 65. életévét betöltötte. Az esetben is jár, ha a szülő (nagyszülő), a gyermeke (unokája) halála utáni tíz éven belül megrokkann, illetve 65. életévét betölti, és tartásra köteles és képes hozzátartozója nincs. **Összege** az özvegyi nyugdíj összegével azonos. A szülői nyugdíjat több jogosult esetén köztük egyenlő arányban meg kell osztani. (Tny. 58. § 3-4. bekezdés, Tny. 59. §)

Baleseti hozzátartozói nyugellátások

A hozzátartozók részére baleseti nyugellátás akkor jár, ha a sérült az üzemi baleset következtében meghalt. A baleseti rokkantsági nyugdíjas hozzátartozóit megilleti a baleseti nyugellátás akkor is, ha a nyugdíjas nem az üzemi baleset következtében halt meg. A baleseti sérült hozzátartozóit a baleseti nyugellátás akkor is megilleti, ha a sérült a baleseti táppénz folyósításának tartama alatt nem üzemi balesetben halt meg, de vélelmezhető, hogy életben maradása esetén baleseti rokkantsági nyugdíjra lett volna jogosult. (Tny. 60. §)

A baleseti sérült hozzátartozói ideiglenes özvegyi nyugdíjra és ennek megszűnését követően özvegyi nyugdíjra, árvaellátásra és szülői nyugdíjra a hozzátartozói nyugellátásra vonatkozó rendelkezések szerint azzal az eltéréssel jogosultak, hogy a hozzátartozót a baleseti nyugellátás a jogszerző szolgálati idejére tekintet nélkül megilleti (Tny. 61. §).